

*Комедія в чотирьох діях  
(картини)*

**ДІЄВІ ЛЮДЕ**

Макар Барильченко, багатий козак-хлібороб.

Тетяна, його жінка

Карпо, хлібороб

Михайло, учитель гімназії

Петро, кандидат прав

Іван, писарь у запасі

Василина, скінчила гімназію

Явдоха, Карпова жінка

Аделаїда, Петрова жінка.

Наташа, Михайлова жінка.

Сорокотисячников, сліпий генерал, батько

Наташі.

Демид Короленко, сільський учитель.

Терешко Сурма, багатий козак-хлібороб.

Матюша, син його, 12 літ.

Сергій Гупаленко, багатий козак-хлібороб.

Тарас Гупаленко, небіж його, унтер-офіцер.

Акіла Акілович, помічник класного наставника.

Тарабанов, повар

Паша, кухарка

Дарина, покоївка

Офіціант

Ваня, послугач

} Діти Макара  
Барильченко

} у Михайла Барильченко

## ДІЯ І

Середина хати багатого козака. Диван турецький, два крісла, віденські стільці, дзеркало, столи, закриті гарними скатерками, біля дивана великий домашній килим, на помості під задньою стіною гарна кована скриня, під другою ліфа з книгами.

## ЯВА І

Явдоха й Тетяна.

Тетяна (*розглядає. По хвилі*). Гарно. Тут буде Михайло спати, а Петю ми покладемо у себе. От і все... Кінчай же, моя голубко, приборку, та приходь у стару хату — поможеш варити обід, бо на Василю мала надія, нічого не тяме: ні спекти, ні зварить! І чому їх там учать у тих гімназіях?... Не знаю, куди пішов старий; ти не бачила?

Явдоха. Вони з Карпом пішли подивитись на сінокос.

Тетяна. Якщо сюди зайдуть, то скажи, моя дитино, батькові, щоб він не бавився, — нехай їде на вокзал, бо вже скоро прийде поїзд.

Явдоха. Та де там, мамо, скоро! Ще рано! Поїзд приходить в другій годині.

Тетяна. Краще нехай він підожде на вокзалі, ніж мають діти його ждати. Я ж піду. (*На порозі*) Приходь же, моя голубко, мерщій. (*Вертається*) Борщ буде з курятиною, смажене поросся, вареники, запечені у сметані, і кисіль... Як ти думаєш, може, ще що прибавити?

Явдоха. Доволі, мамо; хіба Петро й Михайло з голодного краю?

Тетяна. Вони ж, мої соколи, вчені, пани: треба прийняти їх гарно.

Явдоха. Хоч би вони були й генерали, так усе-одно ваші діти.

Тетяна. То-то бо й є, що генерали... Ми прості, а вони будуть генерали... Мати Божа, як радісно! Я ж піду. Зараз Пархім заколе поросся... а яке, дочко, заколоти, чи чорне, чи біле?

Явдоха. Нехай біле, — легче патрять.

Тетяна. І справді. А двох курей на борщ доволі?

Явдоха. Доволі однії, мамо! Кури ситі, та ще салом гарно засмажимо, то й буде такий борщ, якого вони ніде не їли!

Тетяна. Ну, добре! *(йде, вертається)* Ще ж печериці є, спасибі Карпо достав. Чи ти не пам'ятаєш, як Михайло їх робив?

Явдоха. Мілко посікти і скільки печериць, стільки й цибулі насікти — змішати, та з маслом і сметаною запекти; а як будуть готові, тоді вбить три крашанки.

Тетяна. Так, так! Михайло чудово їх робить. *(Іде)* Приходь же! *(Вийшла)*

## ЯВА II

Явдоха й Василина.

Явдоха, співаючи тихенько пісню, достав є зо скрині і стелить на стінку турецького дивана гарний рушник і, пославши, відходить до середніх дверей, любується; входить тихо Василина і стає поруч із нею.

Явдоха. Ай!

Василина. Ха, ха, ха! Як у тебе гарно!

Явдоха. Ти все на штуках, увійшла так, що я й не чула!

Василина. Ми в гімназії раз-у-раз вигадували які-небудь фіглі — щоб посміятись. Особливо на уроках старенького Скруфе!.. Бідний, старенький, що тільки він терпів від нас, аж жаль тепер!

Явдоха. І отакі здоровулі, як ти, пустували?

Василина. А то ж!

Явдох а . Я б на місці того старенького приходила з трійчаткою, та як би одлупцювала одну-другу, то перестали б пустувать!

В а с и л и н а . Ото, яка ти сувора! Не дай Бог, щоб такі були вчителі: дитячі жарти, щоб посміятись трохи, та й годі, а ти зараз лупцювати. (*Розглядає рушник*)

Явдох а . Хіба ви діти? Такі дівулі, що заміж пора!

В а с и л и н а . Заміж?! Ха, ха, ха! Ти думаєш, що там так, як на селі: всі тільки про заміж думають... А гарний який рушник! Тільки мені не подобається чорне з червоним. Як би замість чорного синє, то й очей би не одвів.

Явдох а . Я люблю чорне з червоним.

В а с и л и н а (*роздивляється й без слів, одним голо- сом, тихенько виспівує популярний мотив із опери*). Ні, чорне смуток наганя, а синє — веселить око! (*Наспівує веселе з оперетки*)

Явдох а . Тут і чорне й червоне рядком, як смуток і радощі йдуть рядком у житті!

В а с и л и н а (*підспівує веселий мотив*). Я люблю тільки веселе! Цур йому, тому смуткові!

Явдох а . Мало яких дуроців чоловік не любить?.. А як би не було смутку в житті, то люде не знали б ні веселощів, ні радощів! Тільки через те, що смуток є, радощі та веселощі любі чоловікові.

В а с и л и н а . Може, може! І справді, як би цілий день раз-у-раз співати та танцювати, то, мабуть, би обридло! Йй-Богу, Явдох а, ти фільзоф!

Явдох а . Що то це за фільзоф, скажи, будь ласка? Я чула це слово не раз від свого Карпа.

В а с и л и н а . Та цур йому!.. Я не вмію розказати. (*Підспівує*)

Я в д о х а . Отакої! Училась вісім літ і не знаєш, що то за філософ! На віщо ж говорить, коли не знаєш?

В а с и л и н а . Та це трудно розказати... це... це... Як би тобі сказати?.. Ну, такий дуже розумний, мудрий чоловік!..

Я в д о х а . А я думала, що це дурень! Терпіть не можу таких слів, що не можна знати, що воно!.. Карпо, як скаже іноді таке слово, — то я аж сердюсь. Не говори, будь ласка, міні учених слів!

В а с и л и н а . Ну, добре, добре! Я й сама їх мало знаю. *(Підспівує весело)*

Я в д о х а . Чого це ти сьогодні на одній ніжці скачеш?

В а с и л и н а . Мені так весело, так весело, що прийдуть учені, інтелігентні брати...

Я в д о х а . От ти і знову вперла якесь слово, що й не виговорю! Будь ласка, не говори таких слів, бо я їх терпіть не можу.

В а с и л и н а *(сміючись, цілує Явдоху)*. Не буду, не буду!

Я в д о х а . Коли вчений чоловік отакі слова говорить простій людині, то він дурень!.. От міні подобається Іван, він ніколи таких слів не говоре.

В а с и л и н а . Бо не зна!.. Недоучка! Чотирі місяці, кажуть, лежить і за холодну воду не візьметься.

Я в д о х а . Щось дума. А він розумний і добрий. Мало говорить, а розумний.

В а с и л и н а . Де там!.. Лінивий, зовсім не вчився... От брати: Михайло, П е т р о — вчені, а як учені, то й розумні.

Я в д о х а . Ти цього не говори. Карпо каже, що на світі багато є вчених дурнів.

В а с и л и н а . Не повірю, щоб учений був — дурень!.. От у тебе гарно тут, як у віночку. Хата нова,